

Butlletí Informatiu *d'història de l'educació*

Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana

Núm. 17, gener-març 2006 - 2a època

En aquest número hi trobareu:

Ramon Llull	1
Des de Girona pels camins de Ramon Llull	2
La càtedra Ramon Llull	4
Primera traducció de Ramon Llull a una llengua asiàtica	5
El que ha esdevingut	6
Notícies de la societat	8
Llibres	9

RAMON LLULL

Ramon Llull va néixer a Ciutat de Mallorca l'any 1232, tot just després de la conquesta de l'Illa per la corona catalanoaragonesa. Era fill de noblesa catalana arribada amb les tropes cristianes de Jaume I, i com a noble i cortesà va viure i créixer a Mallorca. Malgrat fos casat i tingués fills, a l'edat de trenta anys va experimentar un canvi radical que li féu deixar la vida cortesana per la contemplativa. És l'anomenada «conversió a la penitència», a partir de la qual Llull deixà la família i els costums i centrà els seus esforços en tres qüestions que definirien la seva vida i obra posterior: l'intent de convertir els infidels al cristianisme, la redacció del millor llibre contra els errors d'aquests infidels, i l'intent de convèncer el papa i els reis perquè fundessin monestirs per a la preparació dels missioners.

A partir d'aquí Ramon Llull es convertí en un savi pensador i escriptor immers en una cruïlla de cultures —la mediterrània medieval era un espai compartit per

cristians, musulmans i jueus— que sovint estaven enfrontades. Ell, no obstant això, defensà sempre el diàleg com a millor arma per apropar-se als qui no pensaven com ell i creien en altres religions que no eren la cristiana. Conscient que la conversió des infidels no podia fer-se per imposició, sinó a través de la demostració de la veritat de la fe cristiana, Lull donà forma a tot un sistema de pensament, mitjançant principis sistematitzats, breus i irrefutables, que actuava com a fonament de totes les ciències. A aquest sistema de pensament que conduïa a demostrar la veritat de la fe cristiana l'anomenà *Art*.

A través de la seva extensíssima obra —va escriure, en català, llatí i àrab, unes 260 obres—, donà forma científica i literària a la llengua catalana. Entre els seus principals llibres cal destacar el *Llibre de contemplació en Déu*, *Llibre de gentil i dels tres savis*, *Llibre d'Evast e Blaqueria*, *Doctrina pueril*, *Arbre de ciència*, *Lo Descohort*, *Cant de Ramon...*

DES DE GIRONA PELS CAMIS DE RAMON LLULL

Grup d'alumnes de la Universitat de Girona

Una dotzena d'alumnes dels estudis de Pedagogia de la Universitat de Girona acompanyats dels professors Jordi Feu, Salomó Marquès, de la Universitat de Girona, i de Josep González-Agápito de la Universitat de Barcelona varen fer un itinerari Lul·lià a Mallorca durant els dies 8, 9 i 10 de febrer d'enguany.

L'objectiu de la sortida, que forma part de les activitats integrades dels estudis de Pedagogia, era conèixer l'obra de Ramon Llull i visitar els llocs més emblemàtics de la vida i obra d'aquest pensador.

Conferència del Dr. Sevilla a Miramar

Varen començar per visitar Miramar. Una extensa i variada visita, en un horabaixa preciós, de la mà del propietari de la finca, el Dr. Sevilla. Va ser un bon entrant. El paisatge i la passejada varen crear el clima necessari per aprofitar el plat fort de la sortida que es va produir el capvespre i tot l'endemà, al Santuari de Nostra Senyora de Cura, al puig de Randa.

Al santuari, acollits amablement pel prior, i en un clima d'austeritat tingueren lloc les sessions acadèmiques de la mà dels professors Pere Fullana, Gabriel Ensenyat i Josep González-Agápito. Varen ser tres lliçons esplèndides, tant pel que fa al contingut de les explicacions com per la manera d'exposar-les; unes explicacions que permeteren conèixer el món cultural de l'època medieval així com el pensament i els escrits i la vida de Llull. Certament no és el mateix estudiar Llull darrere d'una taula lluny de Mallorca que escoltar les explicacions dels experts al mateix lloc on va escriure part de la seva obra.

Conferència del professor Ensenyat a la cova del Beat

Conferència del professor Pere Fullana

Conferència del professor Josep González-Agápito

La jornada de formació es va acabar a Palma. A l'església de Sant Francesc, al costat de la tomba del beat, Maribel Ripoll i Anthony Bonner, en representació de la càtedra Ramon Llull, explicaren als estudiants gironins l'obra de Llull, la seva importància i, també, la seva actualitat. Tots els professors que ens varen parlar de Llull manifestaren una agradable sorpresa en veure com estudiants de pedagogia s'interessaven per conèixer qui era i què va fer Llull, un personatge que recordaven vagament de quan varen estudiar filosofia.

Conferència del professor Bonner a l'església de Sant Francesc

L'experiència ha estat tan enriquidora que ja s'està pensant a repetir-la l'any vinent, i aquesta vegada convidant-hi el professorat del Departament.

LA CÀTEDRA RAMON LLULL

La càtedra Ramon Llull és un organisme que té per finalitat la promoció, la divulgació i la investigació dels estudis relacionats amb la figura de Ramon Llull, des de tots els àmbits universitaris. Per dur a terme aquesta tasca s'ha signat un conveni entre la Universitat de les Illes Balears i la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear. A més, dins la Càtedra se situa el *Programa Blanquerna d'estudis lul·lians*, compartit entre la Universitat de Barcelona i la Universitat de les Illes Balears.

Els objectius principals de la Càtedra Ramon Llull són els següents:

1. Difondre la figura i l'obra de Ramon Llull en l'àmbit universitari, en primer lloc, i d'altra banda en el context de la societat illenca.
2. Crear una base bibliogràfica prou extensa sobre la figura de Ramon Llull i actualitzar-ne el fons existent, que estigui a l'abast de la comunitat universitària. En aquest punt no només s'hi inclourien obres publicades sinó també reproduccions de manuscrits (microfilms, documents escanejats...), material digital, revistes, catàlegs i materials diversos.
3. Organitzar i donar suport a les diferents investigacions que es facin sobre Llull des de diferents camps d'estudi (filosofia, filologia, història, història de l'art, matemàtiques...).
4. Col·laborar en les diferents publicacions que es duen a terme sobre Llull (Studia Lulliana...)
5. Organitzar conferències, cursos, seminaris, diades..., en què participin estudiosos de Llull, tant de l'àmbit nacional com internacional.
6. Establir convenis i col·laboracions amb altres universitats (nacionals i internacionals) que també estudiïn l'obra del Doctor Il·luminat. Es podrien crear elements de suport a la recerca com intercanvis d'investigadors, de material i publicacions, etc.

La Càtedra Ramon Llull vol ser un espai de diàleg obert a tothom, un espai on tinguin cabuda projectes de recerca i activitats destinades a conèixer i difondre la figura de Ramon Llull.

Per contactar amb la Càtedra Ramon Llull podeu dirigir-vos a:

Maria Isabel Ripoll Perelló (coordinadora CRL)

Edifici Ramon Llull (Campus UIB)

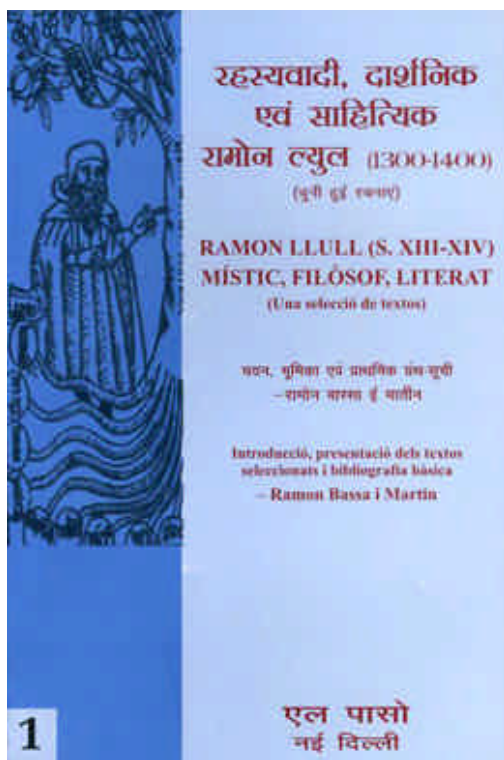
Ctra. Valldemossa, km. 7.5

07122 Palma (Illes Balears)

Tel. 971 17 20 55 Fax 971 17 34 73

<catedra.ramonllull@uib.es>

PRIMERA TRADUCCIÓ DE RAMON LLULL A UNA LLENGUA ASIÀTICA

Ramon Llull (segle XIII-XIV). Místic, filòsof, literat (Una selecció de textos)
New Delhi: El Paso, 2004 (Col·lecció Orifany/Hâti; 1) (Traducció al hindi)

El dia 7 de febrer d'enguany, en el marc de la XIX Antonio Binimelis Memorial Lecture, es presentà al Centre of Spanish Studies (CSPILAS) de la Jawharlal Nehru University, a Nova Delhi (Índia), la traducció al hindi d'una antologia de textos de Ramon Llull, seleccionada pel professor de la UIB Ramon Bassa i Martín. El llibre consta d'una introducció a la vida i l'obra de Ramon Llull, una presentació i selecció de vuit de les seves obres i una bibliografia bàsica sobre Llull.

A l'acte hi foren presents el rector de la JNU, professor B. B. Bhattacharya (*Vice-Chancellor*); el professor Amar Banu (*Dean*), degà de la facultat; el director del Departament d'Estudis Hispànics, professor S. P. Ganguly (*Chairperson*); la representant de l'ambaixada espanyola, senyora Cristina Fraile; i el coordinador del llibre, Ramon Bassa. Presentà el contingut i la temàtica del llibre

un dels dos traductors al hindi, el professor Anil Dhingra.

Cal remarcar que és la primera traducció al hindi que s'ha fet d'una obra de Ramon Llull i segurament una de les primeres traduccions de Llull a una llengua d'Àsia. El llibre forma part d'una col·lecció titulada: *Orifany/Hâti*, que pren el nom simbòlicament i culturalment de la paraula *orifany*, emprada per primera vegada en llengua catalana al segle XIII per Ramon Llull, i del seu equivalent en hindi: *hâti*, que signifiquen *elefant*, l'animal emblemàtic de l'Índia, fins al punt que Ganeixa, la divinitat protectora de les llars i símbol de la saviesa, té el cap d'elefant. Pròximament la BHU (Banaras Hindu University) de Benarés publicarà el segon volum de la col·lecció: la traducció al hindi del *Llibre de les bèsties*.

EL QUE HA ESDEVINGUT

HOMENATGE NACIONAL ALS MESTRES DE LA REPÚBLICA

**Discurs pronunciat pel Dr. Salomó Marquès i Sureda,
de la Universitat de Girona,
durant l'acte d'homenatge nacional
als mestres de la República (4 de març de 2006)**

Sr. President del Parlament,
Sr. Conseller Primer,
Sra. Consellera,
Estimades mestres,
Estimats mestres,
familiars i amics que els acompanyeu

«Per la seva mateixa professió, el mestre, com el metge, està en contacte permanent amb totes les xacres socials, visibles a través dels nens que van a l'escola; veu de prop el panorama de la misèria humana, i té la missió de contribuir, en la mesura de les seves forces, a treballar per la seva desaparició. Per tot això, no pot quedar-se indiferent ni romandre al marge dels moviments socials de renovació i de progrés, sinó que ha d'ajudar a remoure les inquietuds de les grans masses de la població treballadora, creadora de la riquesa social, i treballar en pro del seu millorament en la societat (...) El mestre que ha sortit del poble s'hi ha de confondre, no l'ha d'abandonar ni ha de renegar dels seus orígens». Aquestes són algunes de les reflexions que Josep Donjó, mestre republicà del meu poble, l'Escala, escrivia a l'exili francès abans de tornar a casa el 1970.

Penso que sintetitzen molt bé el que volia la majoria del magisteri que va treballar a Catalunya amb entusiasme i convenciment durant els anys de la república en pau i en guerra. Una república que va ser anomenada la *República dels mestres* perquè les autoritats republicanes progressistes consideraven l'educació una eina fonamental per formar persones en el sentit més ple de la paraula i estaven convençudes que els mestres i els infants havien de ser «els primers ciutadans de Catalunya». Una República que encarnava els valors de la llibertat i la democràcia i que feia de l'educació i de la cultura un dels eixos fonamentals per al progrés social i econòmic del país.

I així va ser. Arreu del país, des de les ciutats grans als pobles més petits, homes i dones seguien les propostes pedagògiques de Freinet, de Montessori, de Decroly..., posaren a la pràctica els pressupòsits pedagògics del moviment de l'Escola Nova i treballaren per bastir i consolidar una escola que inculcava els valors de la tolerància i de la dignitat humana; que ajudava a fer persones; que engrescava a través d'excursions i sortides; que fomentava l'observació i l'experimentació; que ensenyava a compartir, a treballar en grup, etc. En definitiva, una escola que formava ciutadans de ple dret.

Es volia bastir una nova societat basada en la fraternitat i la solidaritat; una societat més justa socialment; progressista, en la qual homes i dones comptessin pel que eren i no pas pel que tenien. I els mestres, responsables de la formació dels futurs ciutadans, hi varen jugar un paper cabdal, especialment els anys de la república en pau.

Una bona part del professorat de les Escoles Normals del país inculcaren a l'alumnat els nous valors democràtics; la consciència de la responsabilitat social del magisteri a l'hora de transformar el país; l'amor a la terra, a la seva llengua, cultura i història... Permeteu-me esmentar només un nom emblemàtic: el de Cassià Costal, director de la Normal de Girona per representar tot el col·lectiu educador de la República.

Les polítiques educatives i escolars del bienni progressista; l'obra de la Generalitat de Catalunya i el treball decidit de bona part del magisteri varen fer que l'escola, a Catalunya,

estigués a primera fila de la renovació pedagògica europea. L'escola es va convertir en un instrument viu de formació i de creixement humà dels petits ciutadans. Varen ser uns moments excepcionals; com excepcional fou el programa del Consell de l'Escola Nova Unificada promulgat el juliol de 1936 i que es va anar implantant en una situació totalment anòmala, de guerra. On seríem si aquell Pla ideal s'hagués pogut realitzar en temps de pau?

Vosaltres visquéreu una experiència política i pedagògica única que es va estroncar per una guerra civil que no s'hauria hagut de produir mai. I ben car que molts ho vau pagar!

40 anys de franquisme van esborrar bona part d'aquesta obra i van aconseguir que força mestres actuals, i també la ciutadania, desconeguïn aquesta història. Els que treballem en el camp de la història de l'educació tenim l'obligació i la responsabilitat de fer conèixer l'obra de la República i el vostre compromís amb l'obra republicana decidida a transformar el país gràcies a una acció directa i eficaç amb els infants del país.

Les generacions del silenci i de la por de l'època franquista han de saber qui éreu i què féreu. Les joves generacions de la democràcia volen saber de vosaltres. No es tracta d'imitar la vostra feina, l'actual societat ha canviat massa. Sí que es tracta, però, que tinguin les vostres conviccions, el vostre engrescament, la vostra formació i ser-ne seguidors.

Avui, finalment!, el govern democràtic de Catalunya reconeix la feina que vàreu fer. Ja era hora. Gràcies pel que heu escrit, gràcies pel que heu explicat i, sobretot, pel que vàreu fer per transformar i millorar el país treballant amb els infants de la República.

ANIVERSARI DE LA PROCLAMACIÓ DE LA II REPÚBLICA A LA FACULTAT DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ I PSICOLOGIA DE LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Dintre de les matèries d'Història: Història de l'Educació, Teoria i Història de Gènere, i Història de la Pedagogia Catalana, s'ha organitzat amb motiu del 75è Aniversari de la Proclamació de la II República Espanyola, una sèrie d'actes per als alumnes d'aquestes matèries, però obert als altres alumnes de la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la Universitat Rovira i Virgili.

Els actes, celebrats en dues vegades, tingueren molta bona acollida entre els estudiants, ja que hi participaren entorn de 150 alumnes, els quals en quedaren molt satisfets i pogueren continuar intervenint a les xerrades a través de l'eina telemàtica-docent, Moodle, que la Universitat té per millorar la docència. Durant un mes restà obert un fòrum entre els alumnes i els professors convidats. Les opinions, els dubtes i les propostes, per part dels alumnes i professors han quedat al Fòrum de la República com a testimoni de l'interès que han despertat els temes escollits.

Els ponents eren professors de diferents universitats que pertanyen a la Societat d'Història de l'Educació als Països Catalans i desenvoluparen els temes: «Els viatges pedagògics o la

influència de la pedagogia europea en el procés de renovació que culminà durant la II República» per la Dra. Francesca Comas (UIB), «L'escola Republicana» per la Dra. Carme Agulló (UV) i «Depuració i exili dels mestres republicans» pel Dr. Salomó Marquès (UdG).

Com a cloenda es projectà el documental que TV3 realitzà sobre els mestres de la República.

La idea de fer aquests actes abans de l'abril ha estat per poder participar al programa que l'Ajuntament de Tarragona, juntament amb altres entitats culturals de la ciutat, ha organitzat per a aquest mes: xerrades, presentacions de llibres i exposicions.
És una manera d'aprendre i viure la història fora de l'aula.

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE *50 ANYS D'ESCOLTISME A MALLORCA (1956-2006)*

Dimarts dia 11 d'abril de 2006 es presentà el llibre *50 anys d'escoltisme a Mallorca (1956-2006)*, de Bernat Sureda i Miquel March. L'acte tingué lloc al Club Diario de Mallorca, i hi intervingueren, endemés dels autors, Josep Sabater, responsable de l'arxiu, selecció i recuperació de les imatges, i Antoni Pons, editor de Di7.

NOTÍCIES DE LA SOCIETAT

SEMINARI «MEMÒRIA I ACTUALITAT DEL PENSAMENT EDUCATIU REPUBLICÀ»

Xàtiva, 31 de març – 1 d'abril de 2006

La Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, juntament amb el Departament d'Educació Comparada i Història de l'Educació de la Universitat de València, i amb la col·laboració d'Amics de La Costera i el Vicerectorat d'Investigació i Tercer Cicle de la Universitat de València, ha organitzat el primer seminari en ocasió del 75 aniversari de la II República. La Societat preveu fer dos seminaris més dintre d'aquest cicle commemoratiu, el primer a Barcelona i el segon a Mallorca, que aniran adreçats a analitzar i debatre la realitat de l'escola de la República en temps de pau i de guerra, i les conseqüències d'aquesta a través de la depuració i l'exili, tant interior com exterior.

Aquest primer seminari ha tingut lloc a la Casa de la Cultura de Xàtiva, i ha comptat amb tres ponències que han encapçalat i encetat el debat posterior:

- *Antecedents del pensament educatiu republicà a Espanya*. Per Eugenio Otero Urtaza, de la Universidad de Santiago de Compostela.
- *El pensament educatiu republicà: utopia o realitat?* Per Antonio Molero Pintado, de la Universidad de Alcalà de Henares.
- *Actualitat del pensament educatiu republicà*. Per Antoni J. Colom Cañellas, de la Universitat de les Illes Balears.

Conferència del professor Antoni J. Colom de la
Universitat de les Illes Balears

Conferència del professor Antonio Molero de la
Universidad de Alcalá de Henares

Conferència del professor Eugenio Otero de la
Universidad de Santiago de Compostela

Així mateix, s'ha aprofitat l'activitat per participar en un itinerari sobre els Borja a Xàtiva, amb la col·laboració d'Amics de la Costera.

La valoració d'aquest primer seminari ha estat del tot positiva, fet que anima la Societat a continuar oferint als seus socis activitats d'aquest tipus.

LLIBRES

Sapiens. [Barcelona], núm. 39 (gener de 2006), 82 pàg.
Durant el període republicà, Catalunya va tenir una escola pionera arreu d'Europa. La revista *Sàpiens* de gener de 2006 ens parla de qui van ser els mestres de la República i de quins foren els seus ideals. Des dels antecedents de les acaballes del segle XIX fins a la seva destrucció, després de la victòria franquista, el dossier de *Sàpiens* mostra la important tasca pedagògica que van dur a terme aquells milers de mestres republicans, fins i tot en els anys difícils de la Guerra Civil. Amb l'assessorament de Salomó Marquès de la Universitat de Girona; de Sara Blasi, responsable de relacions Interdepartamentals del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i de Mariona Ribalta de l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona, aquest dossier de *Sàpiens*, ens mostra com l'educació, al règim republicà, va esdevenir una eina fonamental de la igualtat social i una peça fonamental per formar ciutadans lliures. El dossier inclou articles de Xavi Camprubí, Raimon Portell, Cristina Masanés, Sílvia Marimon i Aina Molas.

MARQUÈS i SUREDA, Salomó; FEU i GELIS, Jordi; PUJOL i FRABRELLES, David. *L'escola* [Quaderns de la Revista de Girona, 120; Sèrie Guies (49)]. Girona: Diputació de Girona, Caixa de Girona, 2005, 96 pàg.

Síntesi de la història de l'ensenyament a les comarques gironines elaborada pels professors Salomó Marquès, Jordi Feu i David Pujol de la Universitat de Girona, que abraça des del segle XVIII fins a l'actualitat. L'obra, concebuda en una col·lecció de guies sobre temes monogràfics gironins, apropa al lector, amb un estil amè, el resultat d'anys d'estudis i investigacions sobre la història de l'educació gironina. Hi apareixen des de l'obra de Mossèn Baldri i Reixac (1703-1781), figura emblemàtica de la educació dels infants al segle XVIII, fins a la realitat escolar actual, passant per la lenta implantació de l'escola estatal al llarg del segle XIX, especialment després de la promulgació de la Llei Moyano, i

XX, els inicis de la renovació pedagògica de la mà de figures com Antoni Balmany, Gregori Artizà, Salvador Genís, Josep Barceló, etc., amb una referència tan emblemàtica com les trobades de mestres de 1903, l'evolució de l'escola rural, la lenta implantació de la graduació escolar, les experiències educatives no estatals de diversa ideologia (escoles racionalistes, escoles de congregacions, etc.), les colònies escolars, les escoles normals i la figura emblemàtica de Cassià Costal, l'escola republicana, l'educació durant la Guerra Civil (CENU) i la depuració i exili dels mestres, el franquisme i la renovació pedagògica durant la dictadura, els moviments de renovació educativa durant la transició i restauració democràtica, la configuració del sistema educatiu actual segons les últimes lleis promulgades, etc.

GINER DE LOS RÍOS, Francisco. *Pedagogia universitària i altres escrits* [Pròleg de Bonaventura Delgado; Traducció de Josep Ferrer; Edició a cura de Josep González-Agápito]. Vic: Eumo Editorial [Textos pedagògics, 44], 2005, 124 pàg.

Primera traducció d'escrits de F. Giner de los Ríos al català que compta amb un pròleg intítulat «Regeneracionisme, Universitat i Educació» del professor Bonaventura Delgado que ens apropa al regeneracionisme pedagògic que seguí la revolució de 1868 i al naixement, el 1876, de la Institución Libre de Enseñanza, institució que com hom sap propugnava un projecte educatiu profundament renovador en un règim de coeducació i de llibertat de textos, de càtedra i de recerca, etc. Els professors Josep González-Agápito i Pere Solà i Gussinyer han tingut cura de l'edició i de les cronologies, respectivament, del present volum, primera presentació de Giner en català. Sota el títol de *Pedagogia universitària i altres escrits*, el volum aplega els articles següents:

Pedagogia universitària; Sobre la idea de l'educació; Graus naturals de l'educació; La crisi present en el concepte d'universitat; La idea d'universitat; Les universitats de tipus germànic; Ensenyament superior; L'ensenyament del futur; O educació, o exàmens; Vacances; La higiene de les vacances; Reflexions sobre la Institución Libre de Enseñanza (fragment); Reformar i educar els esperits (fragment); Educació neutralitat i laïcisme; Problemes de l'ensenyament secundari.

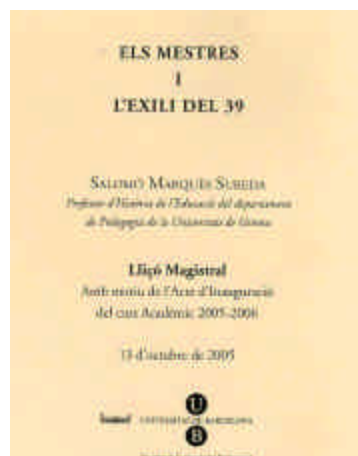

Historia de la Educació. Revista interuniversitària. [Salamanca], núm. 22-23 (2003-2004), 682 pàg.

Número que dedica el seu monogràfic, coordinat pel professor Bernat Sureda, a la identitat juvenil i l'educació sota el títol de «Espais de socialització i formació dels joves en el segle XX» en què a través dels diversos articles - de: Pere Fullana i Feliciano Montero; Salomó Marquès, Jordi Feu, David Soler i Pere Soler; Miryam Carreño; José A. Cañabate; Miquel March i Bernat Sureda; María Tejedor i José Hernández; José I. Cruz; Paulí Dávila i Josu Amezaga- es posa de manifest l'interès que poden tenir els processos educatius fora de l'escola per tal de conèixer els mecanismes de socialització i formació de la joventut, camp que no sempre ha gaudit de l'atenció necessària des de la història de l'educació. S'hi analitzen els models educatius juvenils del moviment catòlic a l'Estat espanyol, les associacions juvenils de les comarques gironines, la revista *Chicas* com a model educatiu informal, la pugna entre l'Església catòlica i el Frente de Juventudes a l'àmbit educatiu, la renovació del mètode educatiu a les associacions juvenils catòliques dels anys seixanta del segle XX, la transmissió de valors a la joventut a través de la literatura infantil i juvenil catalana, les polítiques de joventut durant la transició a la democràcia i la incidència del rock radical basc en la formació de la identitat i la cultura dels joves dels anys vuitanta.

MARQUÈS SUREDA, Salomó. *Els mestres i l'exili del 39.* Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Formació del Professorat, 2005, 30 pàg.

Lliçó magistral del professor Salomó Marquès, especialista en el magisteri i l'exili, feta dia 13 d'octubre de 2005, amb motiu de l'Acte d'Inauguració del curs Acadèmic 2005-2006 de la Facultat de Formació del Professorat de la Universitat de Barcelona. La conferència, ara editada, repassa de manera amena el que fou i suposà l'exili de 1939 entre el magisteri fidel al règim republicà a casa nostra a partir de diversos eixos: què fou i suposà l'exili, quins foren els mestres que s'exiliaren al 39, què suposà per a alguns d'ells el retorn al nostre país durant i després del franquisme. Hom pot trobar-hi sintetitzat el fruit d'anys d'investigacions del professor Marquès sobre el tema que ens ocupa i del qual ja ha anat donant comptes en altres publicacions específiques.

FULLANA PUIGSERVER, Pere. *Pere Capellà (1907-1954). La lluita incansable per la llibertat.* Algaida: Ajuntament d'Algaida [Edicions Pere Capellà, 9], 2005, 437 pàg.

Biografia del mestre, dramaturg i poeta mallorquí Pere Capellà i Roca (1907-1954), elaborada per l'historiador Pere Fullana, a través de la qual ens apropa al context familiar popular i rural, a la seva infància i joventut, als anys d'estudis a la Normal palmesana de la II República, el compromís polític i la implicació en els anys en guerra i la seva posterior reclusió a Alcalá de Henares, la seva prolífica aportació cívica, intel·lectual i popular, etc. D'especial interès per als historiadors de l'educació és el relat dels anys d'estudiant de magisteri, a la Normal de Palma, i dirigent estudiantil, la col·laboració en la creació d'una Biblioteca Pública Municipal a Algaida (Mallorca), la seva vila natal, els anys en què exercí com a mestre a Montcada i Sants (Barcelona),

1934-36), etc.

COLOM, Antoni J.; FERNÁNDEZ, M. Carmen; PASTOR, Immaculada; RINCÓN, Joan C. *Materials per a una pedagogia patrimonial a les Illes Balears*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans [Treballs de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, 33], 2005, 254 pàg.

Recull de materials patrimonials editats —independentment dels seus formats— pels distints municipis de les Illes Balears elaborat pels professors A. J. Colom, M. C. Fernández, I. Pastor i J. C. Rincón de la Universitat de les Illes Balears que poden facilitar una «patrimonialització curricular» —en expressió pròpia dels autors— tant als centres educatius formals com a les activitats educatives més pròpies de l'educació no formal. L'estudi publicat pretén comprovar les possibilitats de realitzar una educació patrimonial a la Comunitat Autònoma de les Illes a partir dels diversos materials editats pels seus municipis. S'hi inclou un extens apartat amb les fitxes de totes les publicacions,

els materials, etc., localitzats fins ara.

Oohéee. *Estudis sobre la creació i edició infantil i juvenil a les Illes Balears*. [Palma], núm. 1 (1r semestre, 2006), 112 pàg.

Nova revista endegada des de l'Institut d'Estudis Balearics que pretén donar a conèixer la creació literària infantil i juvenil de les Illes en un àmbit més ampli —cal tenir present que la revista s'edita en català, castellà i anglès— i que pretén ser vincle d'unió entre creadors literaris, il·lustradors, estudiosos de la literatura infantil i juvenil (LIJ), mediadors —bibliotecaris, mestres, animadors culturals, etc.— amb la ferma voluntat de guanyar lectors. Aquest primer número —que consta de les seccions: idees, cronologia, diàlegs, estudi, paisatges, mosaic d'autors, lectures, homenatge i autoretrat— inclou aportacions de diversos especialistes: Gabriel Janer Manila, Josep Maria Alcoy, Ramon Bassa, Lourdes Durán, Francisca Lladó, Gemma Lluch, etc., que ens apropen a la LIJ a les Illes Balears, als estudis universitaris sobre la LIJ catalana a Mallorca, al còmic infantil i juvenil a Mallorca, als autors de la LIJ de les Illes Balears, a les col·leccions infantils a les editorials de les Illes i als escriptors Alberto Manguel i Ponç Pons, entre altres temes.

TORREGROSA BARBERÀ, Vicent. *Clericalisme i laïcisme escolar a Xàtiva (1885-1917)*. Xàtiva: Ajuntament de Xàtiva, Mateu Editors, 2005, 196 pàg.

Aquest estudi, que obtingué el Premi d'Assaig Carles Sarthou de l'Ajuntament de Xàtiva, ens apropa a la controvèrsia politicoideològica entre confessionalitat i laïcisme a l'ensenyament a la vila de Xàtiva. El llibre s'estructura en diversos apartats en els quals s'analiza: el marc educatiu en referència tant a l'ideari pedagògic com a les concrecions en el sistema d'educació nacional; la realitat sociopolítica i el procés d'escolarització de la ciutat de Xàtiva en el període estudiat; les accions culturals i educatives desplegades pel catolicisme i, finalment, les pràctiques pedagògiques alternatives vinculades al moviment racionalista.

PELLICER i BORRÀS, Joan Enric. *Història d'un desig insatisfet. L'ensenyament del valencià fins a 1939*. València: Perifèric edicions. Universitat de València, 2006.

Sota aquest suggerent i evocador títol, el professor Joan E. Pellicer ens ofereix un resum de la seva extensa i documentada tesi doctoral al voltant dels entrebancs, de les dificultats i dels avanços que la introducció del valencià va conèixer des de la publicació del Decret de Nova Planta fins al començament del franquisme. Basat en documents, molts d'aquests inèdits i en la relectura d'altres, fet per una persona amb una llarga tradició en l'estudi i la didàctica del català, el llibre ens proporciona la possibilitat de realitzar un llarg passeig de més de dos-cents anys de la mà de persones i institucions amb un compromís social i cultural amb la construcció d'una societat normalitzada en el fet lingüístic, i que dota d'un especial relleu l'etapa de la Segona república, quan semblava que la utopia era possible.

Un llibre que és, certament, un homenatge al col·lectiu dels mestres que intentaren normalitzar a l'escola el que era normal a la vida quotidiana: la llengua, i que, com diuen els autors del pròleg «havien llaurat ben fondo, i havien adobat la terra amb el bo i millor dels productes al seu abast, feina apassionada, estudi incansable. Estigué molt de temps sense ploure, però...».

Aquells que estigüeu interessats a donar a conèixer publicacions i/o informacions diverses a través del proper butlletí, ens les podeu fer arribar enviant la informació a les adreces següents: <bernat.sureda@uib.es>, <xisca.comas@uib.es> o <xavier.motilla@uib.es>, o als corresponents de Catalunya, <ramon.tarros@eresmas.net>, o de la Comunitat Valenciana, <m.carmen.agullo@uv.es>, abans de dia 15 de juny de 2006.

Direcció: Bernat Sureda, Francesca Comas
Secretari: Xavier Motilla Salas
Corresponsals: Ramon Tarrós (Catalunya) i Carme Agulló (Comunitat valenciana)
Correcció lingüística: Rosa de Ozollo
Maquetació: Catalina Ordinas

DL PM-2519-2002

En aquest número ha col·laborat: Ramon Bassa, Jordi Feu, Salomó Marquès i Maria Isabel Miró.

Edita: Societat d'Història de l'Educació dels Països de Llengua Catalana, Àrea de Teoria i Història de l'Educació de la Universitat de les Illes Balears.

Amb el suport de l'Institut d'Estudis Catalans.

Institut
d'Estudis
Catalans

